

Nr 246.

Av herr **Westman**, om tillgodoräknande för lektorn A. G. Herbert av viss tjänstgöringstid för beräkning av ålderstillägg som lektor.

Lektor A. G. Herbert vid Kristinehamns högre allmänna läroverk kan åberopa följande tjänsteförteckning:

1914—1919 folkskollärare,

1919—1927 ordinarie övningsskollärare vid folkskoleseminarium,

1927—1933 vik. lektor å vakanta tjänster vid folkskoleseminarierna i Strängnäs och Karlstad,

höstterminen 1934 vik. lektor vid Karlstads högre allmänna läroverk,

1 december 1934 till denna dag ordinarie lektor vid Kristinehamns högre allmänna läroverk.

Herbert har alltså under en följd av år tjänstgjort som övningsskollärare. Enligt svensk författningssamling 1914 nr 133 § 93 1. åligger det en lärare i övningsskolan dels att undervisa i därstädes förekommande ämnen, dels »att deltaga i ledningen av seminarieelevernas undervisningsövningar även som i den därmed sammanhängande undervisningen i de särskilda ämnenas metodik». Detta handledarskap vid seminarieelevernas undervisningsövningar särskiljes alltså av seminariestadgan från den direkta barnundervisningen, och detta naturligtvis därför att läraren i det senare fallet endast har ansvaret för att barnen inhämta de av stadgan föreskrivna kurserna, under det att han i det förra fallet även ansvarar för att seminarieeleverna få den av seminariestadgan organiserade och bestämda utbildningen. Detta framgår också därav att han som handledare skall betygsätta elevernas förmåga att tillgodogöra sig denna utbildning, vilket vitsord återfinnes i elevernas avgångsbetyg från seminariet. Enligt § 7 i samma författningssamling hänföres också dessa »övningar till främjande av den praktiska utbildningen för lärarkallet» till »seminarieundervisningen» och enligt § 93 1. ingår denna seminarietjänstgöring även i lektorernas åligganden. Denna praktiska utbildning anser seminariestadgan vara så viktig, att den enligt mom. 8 i stadgans Ordning för den praktiska lärarutbildningen förutsätter, att elev för denna sin utbildning måste bli ledig från vissa lektioner i kunskapsämnen. De kunskapsluckor, som så uppstå, skall elev efteråt söka fylla »efter förmåga». Detta visar, att detta arbete överordnas all annan seminarieutbildning. I detta sammanhang kan hänvisas till en skrivelse till Konungen av den 21 juli 1935, vari kungl. skolöverstyrelsen med anledning av frågan om provårets ombildning uttalar sig om relationen mellan den teoretiska och den praktiska utbildningen för lärarkallet. Enligt skolöver-

styrelsen har man med skäl klandrat dualismen vid läroverkslärarnas utbildning: »den teoretiska och den praktiska ha varit åtskilda. De båda sidorna av utbildning borde taga hänsyn till varandra. Kanske främst en modersmållärare finner, att hans akademiska utbildning ej ger honom, vad han behöver i sin gärning. Finge teoretisk och praktisk utbildning gå hand i hand, skulle det bli nödvändigt att vid planläggning av de teoretiska studierna taga oavlåtlig hänsyn till den studerandes blivande lärarverksamhet.» Med ovanstående har överstyrelsen jämställt den teoretiska och den praktiska utbildningen. Frågan är, om ej den praktiska utbildningen här av överstyrelsen t. o. m. överordnas den teoretiska, i det den senare enligt styrelsen bör taga hänsyn till den förra. Överstyrelsen inser även, att i den praktiska utbildningen måste förekomma moment, som den föregående teoretiska undervisningen av den ena eller andra orsaken negligerat. Överstyrelsen förutsätter alltså, att den praktiska utbildningen måste ordnas så, att handledaren undervisar eleverna, bl. a. genom att föreslå dem och hjälpa dem till lämpligt lärostoff samt meddela dem lämpliga undervisningsmetoder. Vad som gäller för provårsutbildningen, gäller naturligtvis från principiell ståndpunkt även för seminarieutbildningen.

Lektor Herberts arbete som handledare kan därför enligt ovanstående bestämmas som en ansvarsfull tjänstgöring å seminariestadiet, vilken även ingår i seminarielektorernas åliggande. De här bifogade handlingarna visa, att mer än 60 % av Herberts tjänstgöring som övningsskollärare utgöres av handledareskap, detta på grund av att Herberts tjänstgöring hela tiden varit förlagd till de klassavdelningar och de ämnen, där lektionerna i särskild grad reserverats för den praktiska utbildningen. Det synes därför billigt, att Herbert får räkna sig tillgodo denna sin tjänstgöring för ålderstillägg som lektor i likhet med de läroverksadjunkter, som efter lektorsutnämning få för ålderstillägg tillgodoräkna sig den föregående adjunktstjänstgöring, som till 50 % varit förlagd till gymnasiet, detta även om de under denna tid blott varit adjunktskompetenta. Herbert har särskilt under de senare övningsskolläraryren innehaft meriter motsvarande och överlägsna adjunktens, i det han 1915 avlade fil. kand., 1920 teol. kand. och 1927 teol. lic. De handlingar, som skola tillställas utskottet, påvisa också, att några allmänna ekonomiska konsekvenser av motionens bifallande ej äro att vänta.

Överstyrelsen har förut avstyrkt Herberts framställning om ålderstillägg. Detta synes dock ha varit mera av formella skäl. Här måste nämligen framhållas, att detta fall icke är fullt jämförligt med den åldersberäkning, som äger rum vid befordran i regel av tjänsteman från en mer underordnad till en överordnad befattning. Herbert har för att vinna nödig kompetens sett sig nödsakad att med stora såväl personliga som ekonomiska uppoffringar skaffa sig den extrautbildning som är nödvändig härför. Då härtill kommer, att den tjänstgöring, som Herbert haft såsom övningsskollärare, som ovan visats till mer än 60 % omfattar en sådan, som ingår i lektors-

tjänstgöring, synes fog föreligga, att man i detta fall med bortseende från mera formella synpunkter tar hänsyn till här föreliggande särskilda omständigheter, helst som Herbert på grund av seminarieindragningarna dels fått sin utnämning till ordinarie lektor fördröjd, dels fått för beräkning av ålders- tillägg ofördelaktig tjänstgöring.

Med hänvisning till ovanstående och de bifogade handlingarna får under- tecknad därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta att medgiva lektorn vid Kri- stinehamns högre allmänna läroverk A. G. Herbert rätt att tillgodoräkna sig den tid han efter vunnen adjunktskompe- tens tjänstgjort såsom övningsskollärare för beräkning av ålderstillägg som lektor.

Stockholm den 23 januari 1936.

K. G. Westman.